

סוף זמן קרי"ש

עש"ק עקב
8:59

עש"ק ראה: 9:02

מאן דלא קרי קרי"ש בענתיה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הוי"ק ב"ה (סוף)

ב"ה

מבנינו ילדנו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חברת יסודי התורה

פרשת עקב

מס' ביצה טז. עד יח.

פרשת ראה

מס' ביצה יח. עד כ.

תנ"א (או מן ליתיה) רב"י נחוראי
(או רב אבא) לטעמיהון אין אידעית (הענין)
חבר"י רבינו שליט"א בסיוע סם קודשין

כ"א אב תשס"ח

שנה י' גליון מ"א (תל"ב)

עקב

זן ומפרנס לכל

ויענן וירעיבן ויאמילך את המן, הנה הקב"ה זוכר לישראל חסד ועוה"ר לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, ולכאורה אין זה תימה כל כך, שהרי ראו נסי ה' ונפלאותיו, והוא צוה אותם לילך למדבר, מסתמא לא תקצר יד ה' לכלכלם שם, אף הם ידעו כי הקב"ה צוה את אברהם אבינו לך לך מארץ, ובבואו אל הארץ מקום חפץ ה', היה רעב בארץ ולא הומין לו הקב"ה פרנסתו והוצרך לירד מצרים, נמצא אין הבטחה לצדיקים בעולם הזה, ואם לא הומין לאברהם אבינו בהיותו בארץ נושבת, איך יומין לששים רבוא במדבר שוממה, ואפילו הכי האמינו והלכו אחריה, וזה חסד ועוה"ר. והנה בסוף המסיר להם לחם מן השמים, מעתה תגדל התימה מאי טעמא לא עשה כן לאברהם אבינו עד שהוצרך לירד מצרימה, וי"ל שלא זכו ללחם מן השמים עד שעמדו בזה הסיכון, אחר שראו שהקב"ה לא הומין לאברהם אבינו אפילו בארץ נושבת, ועם כל זה הלכו אחריה בארץ לא זרועה, על ידי זה זכו למן. והיינו דקאמר ויענן וירעיבן ויאמילך את גמלו, והטעם שהאמילך להם מן השמים, אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך, כי לא נודע מאבותיך שהומין להם הקב"ה מן, ועם כל זה הלכו אחריה בארץ לא זרועה, למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם, האי יהיה לשון בטחון, שלא יהיה בטוח במוצאותיו, כי אין הבטחה לצדיקים בעולם הזה, כי על כל מוצא פי ה' יהיה האדם, שרק עמדת טובו וחסדו ית"ש הוא זן ומפרנס לבוטחיה בו.

חתם סופר

שני נסים נעשה להם

המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים המוציא לך מים מצור החלמיש. וקשה פתח בתרתי ומסיים בחדא, שהתחיל בשני סכנות שהיו במדבר והיינו נחשים וצמאון ומסיים באחת ואמר המוציא לך מים מצור הצלה רק צמאון ולא מנחשים ועקרבים, אך יש לומר הדענין כל הוא על פי מה שאמרו חז"ל (ירושלמי מס' ברכות פרק ה' הלכה א'), אם נשך ערוד לאדם או אם האדם בא תחלה למים יצבל האדם והערוד ימות, ואם הערוד יבא מתחלה למים ימות האדם, וכשנשך ערוד לר' חנינא גב' בשהו שהיה עומד ומתפלל ברא לו הקב"ה מעין תחת כפות רגליו וניצול ע"ש, והשגת מבוואר הפסוק הנו"ל והוא שאמר שהמדבר היה מקום נחשים ועקרבים, אך אם היה מים מצוי שם במדבר הלא היו יכולים לרוץ שם למים והיו ניצולים, לזה אמר המוליכך במדבר וגו' נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, כדי שלא יקדימו הנחשים למקום המים אך עמכם עשה הקב"ה נס גדול המוציא לך מים מצור החלמיש שכל נשיא ונשיא היה מורשך במקלו כמו נהר מים לשבטו ועל ידי זה היה מצוי שם מים לכל אחד ואחד לכן אף אם ינשך נחש לאדם או רץ למים ומיד ניצול.

מנחה בלילה

שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה. כי יש בעונותינו הרבים אנשים שמתרמים לעכו"ם במלבושיהם, ואומרים כי בכל זמן וזמן צריך להתלבש עצמו במלבושים חדשים כפי הזמן וכפי ההוגו, ואינם רוצים לילך בדרכי אבותינו במלבושים כמו שהלכו מלפנינו, ומענה בפיהם כי זאת היא סיבה לסגל פרנסה. ועל זה רמו הכתוב שמלתך לא בלתה, מלשון (בראשית יח, יב) אחרי יבלותי היתה לי

עדנה, היינו כי בלתה מלשון זקנה, כי לא היה קלקול בהגדים, לומר שנימוסי המלבושים כבר ישנים המה, ורק כאשר הלכו מני און, כן עוה. ועם כל זה ורגלך לא בצקה שלא היה קלקול בהפרנסה שהוא רומז על 'הרגלים', בסוד רגלים נצח הוד.

עשרת ישתנה

ואכלת ושבעת וברכת את ה'. אמר הרמ"ק השרף ר' אורי מסטערליטק זצ"ל כי נודע דאבילה הוא בבית. וזה ואכלת ושבעת, היינו אם תגיע למדרגה זו, שאבילה הוא אכילת כוית גם כן יהיה לך די לשבע, או וברכת את ה' תבין איך להתפלל, ולברך את ה'.

אמר קודש

לכו בנים שמעו לו

והיה עקב בשמעון את המשפטים האלה וגו'. ונראה לפרש עפ"י הגה"ק הרבי ר' שמעלקא זלה"ה מניקלשבורג ע"פ (תהלים ל"ד) לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם, דלכאורה תיבת לכו אין לו ביאור, אכן הכוונה דישנם בני אדם אשר כשהם בביהמ"ד שומעין דברי תוכחה ומוסר ומתעורר לבם ליר"ש ועוסקין בתורה ותפלה ובמעש"ט, אבל כשיצאין בביהמ"ד הולכין לבתיהם מתגבר עליהם היצ"ה"ר ושוכחין הכל, ולכן אמר יוד המלך ע"ה לכו בנים שמעו לי, שאף כאשר תלכו לבתיהם ג"כ שמעו לי ותשימו על לבבכם מה שיראת ה' אלמדכם כעדה"ק. וזה יש לרמו במאמר הכתוב הוי' עקב תשמעון וגו', שרומז על המצוות שאדם דש בעקביו, והיינו דאפילו לאחר שאדם דש בעקביו ויוצא והולך לו מבית כותלי ביהמ"ד ג"כ תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם.

דברי יואל

יסוד גדול לחזור על לימודו

והי' עקב תשמעון וכו' ושמרתם ועשיתם אותם. ונראה דהנה מודעת זאת ששנין חזרת הלימוד הוא יסוד גדול בלימוד התורה, ואי אפשר להתעלות במעלות התורה בלי החזרה, וכן איתא במס' סוכה (דף מו.) והיה אם שמעו תשמע, אם שמעו בישן תשמע בחדש ופירש"י אם אתה שומע בישן, מחזור על תלמודך ששמעת, תשמע בחדש, תתחכם בו להבין דברים חדשים מתוך דברים ישנים. ומדי דברי בו זכור אוכרנו עוד זכר צדיק לברכה הוא ב"ק אאמור, הגה"ק זצ"ל אשר כל ימי חייו היה דבוק בתורת ה' בכל רמיח אבריו ושי"ה גידיו, והיה יושב והוגה בתורה הקדושה יומם ולילה, ואם כי נתברך מן השמים בוכרון נפלא שלא שחח מעולם מה שלמד, בכל זאת לא פסק פומיה מגירסתו וחזר תמיד על לימודו, ופעם אחת אמר שאין זה תימה שהוא זכר את לימודו היטב, כיון שזה חזר עליו, וכן בקדוש חזיתי אצל מרן דודי הגה"ק זצ"ל שלאחר הסתלקותו של אבא מארי זלה"ה היה בא ומתאכסן בביתינו, וראיתו יושב והוגה בתורת ה' כל הלילה בקול יפה אף נעים במתיקות נפלאה, והיה מתעמק בגפ"ת וחזר עליהם פעמים רבות. ובהו יש לפרש מאמר הכתוב, והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, רומז על אזהרת הדין אם שמעו תשמע, לשמוע בישן ולשמע בחדש, דהיינו לחזור על הלימוד תמיד, או ושמרתם ועשיתם אותם, שישתמר התורה אצלכם ותזכו לעשותם ולקיימם.

ברך משה

אוצר הגנוז

ברכת המזון מן התורה

ואכלת ושבעת וברכת, אמר רב יהודה מנין לברכת המזון לאחריה מן התורה, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת (ברכות כא). בכתב סופר (יר"ח סי' מט) כתב לחדש מנין שאנו אכלים אחר שיעור שבעה, ממילא קרוב לודאי שגם האוכל פחות מכזית ומתברך המאכל במעיו ושבע ממנו יתחייב לברך ברהמ"ז מן התורה, וכ"כ ההפלא"ה בפנים יפית (פ' בחוקים) העיד בחלקת יואב (יר"ח סי' ט) הרי אמרו בפסחים דאין שוחטין על זקן לפי שאינו יכול לאכול כזית, הרי אף כששבע פחות מכזית אין לזה שם אכילה, דהרי זקן הסיבה שאינו אוכל הרבה לפי שדי לו לשבוע בפחות מכזית, ומימ אין שוחטין עליו משום שפחות מכזית לא שמה אכילה. ביאר בכתב סופר (יר"ח סי' לא) שכל דברי ההפלא"ה (החתם סופר) נאמרו רק באדם בריא, שאם שבע בפחות מכזית הרי ברכה הלא לו, ולכן יברך, אבל בזקן וחולה שמעיו מקולקל, הרי מה ששבע פחות מכזית לאו משום ברכה היא אלא תולה הוא, ולכן אין שוחטין הפסח על זקן שאינו יכול לאכול כזית, אף ששבע ממנו.

בענין ברכה אחרונה על לעקיף המנהג לברך על המחיה אף כשכאל מהלעקיף רק כזית ויש בזה כמה שיטות, שהנה בסיוע ר"ח מס"ב לסי' נראה קצת סתירה, דבס"ב כתב בשו"ע דכל שיש בו מתמשת המינים מברך עליו במימ ובסוף על המחיה, משמע דאף אם אין בו מתמשת המינים כדי אכילת פרס יש לברך על המחיה, אבל בסעיף ט' כתב דאין לברך על המחיה אלא ביש בו כדי אכילת פרס, וכנתב בגמ"א חלק דבס"ב מיירי בקמה עם קמח דאז צריך מתמשת מיני הדגן כדי אכילת פרס וכדמסביר זאת בפמ"ג דהואיל דגם זה קמח ומזא"ה אחד להם צריך אכילת פרס, אבל בס"ב שהתעורבות היו משאר מינים לא בעינן כדי אכילת פרס, וע"כ לדעת המ"א בלעקיף דנעשה מתמשת מיני דגן עם שאר מינים ולא קמח עם קמח יש לברך ברכה אחרונה על המחיה אף שאין בו קמח כדי אכילת פרס, אבל דעת הלחם תמדות וכו' כתבו הרבה אחרונים דבכל גזונא בעינן כדי אכילת פרס כדאימא בס"ט, וכן בס"ב הכוונה ביש בו מתמשת המינים כדי אכילת פרס ואם אין בו כדי אכילת פרס אין לברך על המחיה, וע"כ לדעתם אין לברך על לעקיף על המחיה, - אמנם גם אם נאמר להחמיר כהלחם תמדות דלעולם בעינן כדי אכילת פרס אעפ"י כי מקום לברך על העקיף על המחיה, דיש שסברו דהכונן כדי אכילת פרס, שיהי' בתעורבות כדי אכילת פרס ואז גם באוכל כזית מהתעורבות סגי, והובא שיטה זו בשו"ע הרב בסידורו וכן דעת המאמר מרדכי כהונא בשער הציון בס"ק מ"ח, והגם שדעת הדרך החיים והגרי"א וכן פוסק השו"ע הרב בשו"ע דלא סגי ביש בו כדי אכילת פרס באינו אוכל ממנו כדי אכילת פרס, אבל ע"פ חז"ל לאצטרופי לדעת המג"א, - ובמשנה ברורה כתב מטעם אחר ללמד זכות על מנהג העולם שמברכין על המחיה על לעקיף, דדוקא אם שאר המינים הם אוכלים בפני עצמם ולא רק להכשיר את הקמח אז בעינן כדא"פ, אבל בלעקיף דאין שאר המינים אלא להכשיר את האוכל והיינו להכשיר הקמח אז הכל מטרף לכזית דגן וסגי בכזית, אמנם בשו"ע דברי יואל סימן י"ג מפקפק על סברא זו והעלה כרוב פוסקים שאין לברך על לעקיף על המחיה כשאינו אוכל כשיעור אכילת פרס.

נסח ברכת על המחיה בא"י אמ"ה על המחיה וכו' ונודה לך על הארץ ועל המחיה בא"י על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה ע"כ, אמנם בב"י הובא י"א לחותם על הארץ ועל המחיה, וא"י ועל הכלכלה, והנה יש נהגין לסיים ועל המחיה ועל הכלכלה "זאגט מען נישט", וסברתם דאז יוצאים שני הדיעות, אמנם בהדרת קודש (ענינים מהגה"ק מנאסיח) הביא בשם הגה"ק משינאווא י"ע דאין צעה זו נכונה, דבכזה"א לא לענות אחריזו אמן ע"ש. [ויקין שורת מוד ואהלת אהל שהביא מנהג זה שיש סמימנים בזה הלשון ועל הכלכלה י"ש ידעות שלא לומר" ומפלט שבו דברי ע"ש, ועין מנהגי מהר"וי אריק ר"כ.

הילולא דידיקיא

רבינו הקדוש בעל דברי יואל זי"ע
כ"ו אב שנת תשל"ט לפ"ק

על הספינה שיתנו להם רשות לטבול בה"סווימינג פול"
שעל הספינה בערש"ק, וכן בכל יום לפני התפילה, ענה לו
רבינו: שאין בכך כלום במה שטובלים ב"סווימינג פול"
מפני שאין זה מחובר לקרקע, והספינה הוא בתורת כלי.
ואפילו אם היה מחובר לקרקע, ג"כ לא הייתי טובל בה,
מפני שמקום זה מיוחד לעבירה, כי מקום זה נעשה
להתרחץ בתערובות. רבינו המשיך דבריו: לפי הגמרא סגי
בעש"ק לרחוץ ע"י עריבה של מים חמוץ, ודי בזה.

כל העוסק בתורת ... כאילו ...

ומספר הרה"ג רבי בן ציון יאקבאוויטש שליט"א
מחבר ספר ציוני טהרה, שבעת ביקורו של רביה"ק בעיר
בני ברק בשנת תשי"ט, חינכו אז את הקריה החדשה
"קרית יואל" בעיר בני ברק, ובעת ההוא בנו את המקוה
בתוך הקריה, הגה"ח רבי בן ציון יאקבאוויטש שליט"א,
אשר היה מפקח על כל עניני המקוה שיהיה בכל
ההידורים, כל ה"פלענער" של בניית המקוה כבר היה
בידי ר' בן ציון והיה מוכן ומוזמן ליכנס אל הקודש
פנימה ולהראותו למורן זי"ע, אבל מכיון שתרבה העם
לדרוש את ה' ולהיכנס להתברך מפי מורן, ע"כ אמר
רבינו לרבי"צ שהיות ודעתו להשתתף עמו בהנסיגה על
הספינה, ע"כ תקח עמך את כל התוכניות והדאקומנטן
על הספינה ושם נתעסק בדבר הזה.

ביום שלישי בערב יצאה הספינה מהנמל בחיפה,
ביום שלמחרת דיבר רבינו זי"ע עם רבי"צ אודות כמה
ענינים של המוסדות ואודות השיכון החדש, כשרצה רבי"צ
להמשיך את השיחה אודות בניית המקוה דחה אותו רבינו
ולא רצה לדבר מענין זה כלל, וכן היה ביום שלמחרת ביום
החמישי לא רצה רבינו לדבר עמו אודות ענין המקוה, רק
בערב של יום החמישי אמר רבינו לרבי"צ: אי"ה מחר
בבוקר תביא לי את ה"פלענער" ונדבר כל הענין.

כן היה, השכם בבוקר עבר רבינו על כל פרט ופרט
בהלכה הנוגע להמקוה, ורבי"צ ציין את כל הדברים,
כשסיימו צוה רבינו שביארו לשתות קאווע, באמרו: הן
היום ערש"ק ואין לנו מקוה על הספינה, אלא מכיון
שליבנו וביררו הלכות מקואות, ואנו נמצאים בתוך הים,
ושנינו במשנה (מס' מקואות פ"ה מ"ד) שכל הימים נחשבים
כמקוה, ועוד יש להוסיף שהתיבה "חלב" עולה כמנין
ארבעים שהוא כמנין האות מ' של מקוה ובצירוף
האותיות קו"ה (קאווע) מרומז התיבה "מקוה". וסיים
רבינו: באם נחשוב כל הענינים ביחד אפשר שיחשב לנו
כאילו טבלנו בפועל בתוך מקוה. (זכור ימות שלום)

מתורתו של רבינו

וזדרך נחום אומר, לידוע שהרמזים ז"ל
(הלכות מקואות פ"א ה"צ) כתב על מי המקוה
שהם מי הדעת, וכיון צוה לדברי חכמי
האמת, ועל פי פשוטו הוא כמו שמצאנו
בגמרא (שם לא) דעת זה טהרות, ואם כן
אם אין טהרות אין דעת, והמקוה הוא יסוד
הטהרות והוא מימיו מי הדעת. ונודע מה
שאמרנו צירושלמי (צרכות פ"ה ה"צ) על מה
שקנוהו הדלה צמון הדעת, שאם אין דעת
הדלה מנין, ולכן אם אין מקואות אין
טהרה ואין דעת ומנין ידעו להבדיל בין
קודש לחול ובין טמא לטהור שלא להתחבר
לנומאת הרשעים, וכשיתרבו המקואות יתרבה
הדעת ויהיה הרבה יודעים סדר קדושה
והבדלה. (ש"ת דברי יואל י"ד ס' נ"ט אות ט)

ביקש ממנו שיכנס אתו אל רבינו, כשבא אל רבינו אמר
לו רבינו איני מבקש ממך שום דבר רק שתלך למקוה
בכל יום, ולפלא שבתקופה קצרה אחרי זה נתחפץ לבו
לטובה ונהיה לאיש אחר.

ומעשה נורא מסופר שהיה פעם בחור אחד אשר
היה לו יסורים נוראים על ידו השמאלית וכמה שהלך
לשאול ברופאים לא הועילו לו כלום, עד שבא לרבינו
זי"ע והזכיר את עצמו לדבר ישועה ורחמים, ענה לו
רבינו עצתי אחת היא לך שתלך למקוה ובה תוושע,
ובליק אמר לו: יי"ג אין מקוה מיזאגט דאך אז מקוה
העלפטי" כמובן שעשה כדברי רבינו ולפלא שתיכף אחר
שהלך למקוה נעלמה ממנו כל היסורים והיה לאיש אחר.

ומסופר שהגה"צ ר' יודא זאב סג"ל זצ"ל ראש
ישיבת מאנטשעטער שאל פעם לרביה"ק באחד
מביקוריו בענגלאנד אם מותר להכנס בשבת קודש למקוה
חס, והשיב לו רביה"ק ע"ד שהוא נכנס למקוה כבר אינו
חס... אבל "שבת בלי מקוה אין דבר כזה", ומאז מסר
נפשו הגה"צ הנ"ל לילך בשבת קודש בבוקר למקוה עד
סוף ימיו, (מתוך מכתב הרה"ג ר' אברהם עהרנשטראי שליט"א).

דרך הבעש"ט הק'

פע"א היה רביה"ק במחנה הקיץ של הילדים בעת
שבנו שם את המקוה, ורבינו שח אז בעניני הלכה
וכשרות של המקוה, בתוך דבריו העיר על אלו שהולכים
לפני התפילה לטבול בה"סווימינג פול", ואמר על זה איני
נכנס לעומקה של הלכה אם סגי לטבול במים שאובין
או בזוחלין שיש בזה פלוגתא גדולה, אבל הלא כל הענין
שאנו טובלין לפני התפילה הוא משום תוספות קדושה
שמקובל מפי הבעש"ט זי"ע, וע"כ מי יודע על הטהרה
שרצה הבעש"ט אם סגי בשאובין או בזוחלין אלא צריך
דוקא מקוה כשרה. (מפי אחד הנכחים)

טבילה לטובת נשמה

ומספר הגה"צ מפאעי שליט"א: שפעם תחת אחת
השיחים של מורן רבינו הקי' זי"ע דיברו אודות שאלו שיש
להם יארצייט נוהגים להתפלל לפני התיבה, ולפעמים
עולה הדבר בקושי ממש שאי"ה להשיג עוד מנין מפני רוב
החיובים (בשנות הבראשית אחר החורבן הנורא היה יוצא שבבית
מדרשו של מורן שהיה הרבה חיובים בחודשי אייר סיון כ' כעו"ה בחודשים
אלו נהרגו ושחסרו יהודי אונטרין), אמר על זה רבינו, הציבור
אינם יודעים שיש עוד דברים וענינים נשגבים לעשות
לטובת הנשמות ביום היארצייט אשר גם הם סגולות
נפלאות כגון ליתן צדקה ביום זה "או לטבול במקוה"
לטובת הנשמה, והוסיף על זה רבינו זי"ע ואמר: אני טובל
בכל יום טבילה מיוחדת לטובת נשמת הורי ז"ל.

אין קטיגור נעשה סיגור

סיפר הרב משה יצחק לעווינער שליט"א שהיה
משב"ק מורן זי"ע ברשימותיו שבקץ שנת תשס"ו, בעת
שרבינו זי"ע היה על אם הדרך על הספינה בדרכו לארץ
ישראל, והיה שם על הספינה יהודי אחד בשם הרב מרדכי
עקשטיין ע"ה, ושאל את מורן האם ילך לבקש מהאחרים

כבר נודע בין החיים גדול עבודתו הקי' של רבינו
הקדוש זי"ע והרבות קדושה וטהרה בכל העולם כולו,
ובכוח קדושתו הגדולה קם כמלאך גואל ומושיע, וכלשון
קדשו של רבינו הקדוש בעל ברך משה זי"ע (דברי"ק ו' אלול
תשל"ט): היה לו כח השפעת קדושה במדה גדושה
והשריש תורה וטהרה יראת שמים וקדושה, עכל"ק.
וידוע כמה היה רגיל רבינו הקדוש לדרוש מאת תלמידיו
והסידור הנאמנים להקפיד בקדושת המקוה.

וכמה פעמים שמענו כ"ק מורן רבינו שליט"א לספר
שפעם אחת בא איש אחד אל רביה"ק זי"ע והתמרמר
לפניו איך שהוא צריך לעמוד נסיונות גדולות ועצומים
במקום העבודה בין הגרועים שבאומות, ומהיכן יקח לו
כה ואומין לעמוד בנסיון, ונענה לו רבינו ואמר, שטרם
הליכתו למקום העבודה ילך ויטבול במקוה שנית, אף
כאשר כבר טבל בבוקר לפני התפילה, כי הטיבילה
במקוה הוא סגולה נפלאה להנצל מן החטא. ורבינו
שליט"א הסמיך לזה מה שכתב בנועם אלימלך (פ' אחרי)
דסגולת המקוה הוא שמירה לאדם גם על העתיד שלא
יבא לידי טומאה הלילה, ולא יצטרך לטבול בהכרח.
ועל כן לקראת יומא הדילולא רבה ליקטנו כמה מילי
מעליותא על גדול עבודתו וכוחו בענין טהרת המקואות
אשר פעל ועשה רבות והרבות טהרה בקרב בני ישראל.

לטהר חוסי

היה מקפיד מאוד שתלמידיו ילכו למקוה בכל יום
ויום, וגם לתלמידי הישיבה היה מזהיר מאוד לילך
למקוה בכל יום, ואירע פעי"א שבישיבה היה המקוה קר
מאוד, וכמה בחורים לא רצו לילך למקוה, ושמע רבינו
שאחד החבורים אומר שאם הולכין במקוה קר כזה
יכולים לקבל "לונגען פעלער", השיב רבינו בדרך צחות:
"אבער נישט צו גיין אין מקוה קען מען באקומען א
רעכטן פעלער".

ובספר מבצר תורה ויראה מספר מעשה פלא, שהיה
פעם בחור שהתחיל להתקלקל וירד מהדרך הנכון ואביו

טבילה במקוה

של רבי ישמעל כהן גדול

סיפר הרה"ח ר' חיים מרדכי שטיינבערג ז"ל: בראש השנה
שנת תשי"ז היה רבינו מתפלל ברה"ח ויר"כ תפילת שחרית בבית
מדרשו ברחוב 500 בעדפארד עוועניו עם מנין מצומצם ולא עם
ברוב עם, וכל הציבור התפללו אז באולם שע"י בית יעקב סקול
ברחוב סאוט 8.
אולם אני זכיתי להיות בין המתפללים בתוך מנינו של מורן,
ומכיון שגמרנו להתפלל שחרית הלכתי לאולם הנ"ל להיות שם
מבדוד מועד, ובאותו ר"ה כשהגעתי לאולם נגש אלי ההוי"ח בחור
ר' ישראל יודא באנדאו ואמר לי שרבינו קורא לי. תיכף חזרתי
לכיתו נאווה, ובעת שנכנסתי שואל אותי מורן: הגד נא לי, האם יודע
אתה את הדרך אשר הולכים בעיה"ק ירושלים להמקוה של רבי
ישמעאל כהן גדול.

היה זה לפלא בעיני, אבל הרהבתי עוז ועניתי לרבינו
שמהמקום שרבינו היה גר בעיה"ק (בשנת תשי"ז) כשיצאים מהחצר
פונים על ימין עד שמגיעים לרחוב שמואל הנביא, ושם פונים עירפ
על ימין, עד שמגיעים לרחוב הנקרא סינט דזשארזש (קינג ג'ורג')
ושם שוב פונים ימינה והרחוב הזה מוליך לשער יפו לעיר העתיקה,
ונכנסים לשער יפו, וכן הסברתי עוד לרבינו- שהולכים הלאה
בשער יפו עד המדרגות הרחבים והלאה על יד המדרגות הצרים
ושם מגיעים להמקוה של ר' ישמעאל כה"ג.

כשסיימתי את דברי, שאל אותי מורן זי"ע: האם הנך יודע
דרך יותר קצר מזה. עניתו לו שאכן אני יודע: כשיצאים מרחוב
שמואל הנביא פונים שמאל עד הקבר של שמעון הצדיק אשר שם
יש שדה - פרייער פעלד - אשר סמוך לשער שכם ומשם נכנסים
להעיר העתיקה ושם הסברתי היכן נמצא המקוה.
בעת אכלה לדבר והנה התעטף רבינו בטליתו ופנה לילך
להבימ"ד לתקיעת שופר, והיה לפלא.

באפטרות דיומא (ישעיה מ א) נחמו נחמו עמי יאמר אליהם, כתב בבני יששכר (תמו אב מאמר ה אות א) נחמו נחמו בגימטריא יצחק. (ובני החדיד בצוארו של ובחל שורק פ' ואתחנן). ויש להבין רמז יצחק לענין הנחמה.

ואפשר לומר על פי מה שכתב הר"ן (נדרים נב.) בטעם דק"ל (בצה ג.) דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטל, משום דסופו להיות היתר והוי כמין במינו. והקשה על זה בתשובת ברית אברהם (ס"ג נ"ה) דמה יועיל מה דעתיד להיות ניתר, מכל מקום עכשיו הוא אסור, ואי משום דאמרינן כל העומד ליעשות כעשוי דמי, וכרבי שמעון דס"ל (בבא קמא טז.) כל העומד לגזוז כגזוז דמי, הא אנו לא קי"ל כרבי שמעון, ותירץ הגאון רבי שלמה קלוגער זללה"ה ברש"ת טוב טעם ודעת (מהר"ק ס"י קמ"ז) דהא דפליגי רבי שמעון ורבנן אי אמרינן כל העומד, הוא דוקא במחוסר מעשה ובידו שלא לעשות, דאז לא ס"ל רבנן כל העומד, אבל היכא דאינו מחוסר מעשה וממילא יהיה כך, אף לרבנן אמרינן כל העומד, עכ"ל. (ועיין מש"כ בספר החיים קונטרס לקהלת תמה פ"ה ס"ז).

ולענין נראה לומר דדוקא במחוסר מעשה לא אמרינן כל העומד, כיון שהוא תלוי ביד האדם שאינו חי לעולם, ומה גם שיכול להתחרט ולהתיישב שלא לעשות, משום הכי לא אמרינן כעשוי דמי, אבל דבר התלוי בזמן וממילא יהיה כך, לכולי עלמא אמרינן כל העומד וכו', והכי נמי דבר התלוי ביד הש"ת שהוא לא יוכל ומי מעכב בעדו, אצלו יתברך בודאי אמרינן כל העומד לפדות כפדוי דמי.

והנה כתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' וראו) דבשעה שהאדם בוכה ומצטער על חורבן בית המקדש, צריך שיחא בשמחה על שם העתיד להבנות, והיינו דכתיב (ישעיה טו.) שיש אתה משוש כל המתאבלים עליה למען תינקו ושבעתם וגו', דיש להבין אומרו המתאבלים, דהוה ליה למימר שהתאבלו כבר, וכי בעת שמתאבלים יישו, אך הכוונה כי גם בשעה שמתאבלים עליה, שישו אתה משוש למען תינקו ושבעתם לעתיד, לשמוח עתה על שם העתיד, עכ"ל. ולפי דרכינו הענין בזה, כי מאחר שהקב"ה הבטיח אותנו שיגאלנו מגלות החל הזה, ואין מעצור בידו כי הוא כל יכול ומי יאמר לו מה תעשה, וכיון שבודאי עתיד להיות כן אמרינן בכה"ג כל העומד לפדות כפדוי דמי, ולזה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה, דגם בשעה שמתאבלים ומצטערים על חורבן ביהמ"ק צריך האדם לשוב ולשמוח על שם העתיד, כי דבר זה הוא ברור שנזכה לראות בנחמת ציון ירושלים.

והדברים הללו מבוארים בדברי הגמרא בסוף מס' מכות, וכבר היה רבי גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך וכו' פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדש הקדשים, התחילו ביד בוכין ורבי עקיבא מצחק, ע"ש בגמרא מה שאמר להם רבי עקיבא למה היה מצחק, ואף אנו נימא בה מילתא, איזה שמחה היה לו לרבי עקיבא. והנה באמת בפנימיות ללבו היה גם רבי עקיבא בוכה ומצטער בראותו השפלות הגדול במקום המקדש ששועלים הלכו בה, אף מכל מקום קיים גם הכתוב שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה, דאף בזמן הגלות צריכים לשוב ולשמוח על שם העתיד, כי עוד יבא זמן אשר ירחם הקב"ה על בני ישראל ויקיים כל מה שהבטיח לנו על ידי עבדיו הנביאים, ואם הקב"ה הבטיח אותנו כל זה הרי זה ברור בבירור גמור, כי לא איש אל ויכוח ובן אדם ויתנחם, ובלי שום צל ספק שבודאי יתקיימו כל יעודי הנביאים, ובכה"ג אמרינן כל העומד להיות היתר כהיתר דמי, וכאילו כבר נעשה הדבר, ועל כן שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה, ולכן היה רבי עקיבא מצחק,

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת ואתחנן תשס"ח - בעטלעהעם
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כי הוא האמין באמונה שלימה שתקיים נבואתו של זכריה עד שהיה אצלו בגדר ראייה ממש, ולכן היה בשמחה על שם שמחת ירושלים העתיד להבנות מהרה, ובשעה שהיה מתאבל על ירושלים אשר ציון בשדה תחרש, היה גם בשמחה על יעוד הנביא עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים.

ובלכתנו בדרך זה יש ליישב מה שהקשה בכתנות אור (פ' נביים) האין מהני תשובה שיתקרב החוטא להקב"ה, הלא ק"ל (פסחים ע"ג.) נראה ונדהה אינו חוזר ונראה, והאדם היה נראה תחלה, וכשחטא נדהה מקדושתו, ואין יהיה חוזר ונראה בתשובה. אמנם יש לומר דבאמת לא קשה מידי, כי מעולם לא נדהה האדם מן הקדושה, דהנה לעתיד הקב"ה רוח טהרה ממרום על בני ישראל וישבו כולם בתשובה שלימה, וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ה) כבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו ומיד הן נגאלין, שנאמר (דברים א.) והיה כי יבואו עליך כל הדברים וגו' ושבתי עד ה' אלהיך ושב ה' אלהיך וגו'. וכן כתב א"ז זללה"ה בחפלה למשה (מזמור כה) דעתידין כל ישראל לשוב קודם ביאת המשיח בתשובה תתאה, ולאחר ביאת המשיח בתשובה עלאה, ולפי זה ראי לרין אותם לטובה על שם סופם כאילו כבר שבו, ע"ש. ומעתה כיון שדבר זה הוא תלוי ביד הקב"ה, הרי מה שיהיה הוא כאילו היה, וכל העומד להיות נחשב כאילו כבר נתהוה הדבר, ובכח"ג כולי עלמא מודי דאמרינן כל העומד וכו', ועל כן לא שייך לומר שנדחו ח"ו מן הקדושה, כי תמיד נחשב כאילו כבר עשו תשובה נמצא מעולם לא נדחו, ועל כן שפיר מהני תשובה.

ובזה יל"פ מקראי קודש בפ' תולדות כאשר נכנס יעקב אבינו לקבל הברכות, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ולפי דרכינו י"ל דהנה דרשו חז"ל (מהר"ק לז.) וירח את ריח בגדיו, אל תיקרי בגדיו אלא בגדיו, רמז על אלו שבגדו וחסאו נגד הבוכ"ע, ובכן י"ל כי יצחק אבינו המליך טוב על בני ישראל שלא ידחו מן הקדושה, ולזה אמר ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ובמדרש (ב"ר פס"ה ס"א) רמזו על חורבן ביהמ"ק שנאמר (מיתב ג יב.) ציון שדה תחרש, והכוונה בזה לרמז דכמו בזמן שחורבן ביהמ"ק מקיימים בני ישראל הכתוב שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה, ועוד בזמן הגלות הם שמחים על שמחת העתיד, דמאחר שהבטיח הקב"ה שישבו את שבותינו, הרי זה דבר ברור שכן יהיה, כך הוא בענין התשובה שמועיל ולעולם לא נדהה האדם מן הקדושה, דמאחר שעתידין ישראל לעשות תשובה, והקב"ה יערה עלינו רוח טהרה ממרום, על כן הוא דבר ברור שכן יהיה, ותחשב עכשיו כאילו כבר עשו תשובה ולכן אינם נדחים. והמשיך עוד להביא ראיה מחורבן ביהמ"ק, מהא דכתיב ויתן לך האלהים מטל השמים, ובמדרש דרשוהו (ב"ר פס"ה ס"א) מטל השמים זו ציון, עוד שם במדרש ויתן ויחזור ויתן. והכוונה בזה כי ציון ירושלים הוא כבחינת ויתן ויחזור ויתן, כי בעוה"ז חרב בית מקדשינו, אבל בטוחים אנתנו שנזכה במהרה שיחזור ויתן אותנו הקב"ה ציון ויהימ"ק, והבטחה זו הוא לנו בבירור מאחר שיש לנו הבטחה ויתן לך

האלהים מטל השמים, שהקב"ה בעצמו יתנם לנו, וכיון שההבטחה הוא מהקב"ה הרי זה דבר ברור בלי צל ספק שכן יהיה, ומטעם זה אנו שמחים עוד בזמן הגלות על ימי הנחמה שבודאי יבואו. ומאותו טעם עצמו וירח את ריח בגדיו, אלו שבגדו וחסאו נגד הבוכ"ע, ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', דתשובת בני ישראל הוא כבחינת שדה רמז לביהמ"ק כאמור, דכשם שעתידין ביהמ"ק בודאי לבנות מחדש, כן עתידין ישראל בודאי לעשות תשובה, ולכן אע"פ שחטאו לא אמרינן ידחו, "א איד ווערט קיינמאל נישט נדהה".

והנה מדי שנה בשנה אחר תשעה באב אנו אומרים דברי הנביא נחמו נחמו עמי יאמר אליהם, ואנו מאמינים באמונה שלימה שיתקיימו דברי ישעיה הנביא שינחם הקב"ה את בני ישראל על כל הצרות והרפתקאות דערו עלן, וכאשר נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים אז ננחם, השי"ת יעזור שנזכה לראותו, אמנם הלא בעוה"ז אנו יושבים עוד בחשכת גלותנו, ואיזה תנחומין יש לנו היום כאשר אנו חוזרים ואומרים בכל שנה ושנה נחמו נחמו עמי, בשעה שעדיין אנו יושבים בגלות החל הזה, מה נאמר ומה נדבר אשר אותותינו לא ראינו ובמה ננחם. אכן באמת זה עצמו שיש לנו הבטחה הקב"ה שיגאלינו בגאולה שלימה, הוא נחמתנו גם בזמן הגלות, כי מאחר שהבטיח הקב"ה את בני ישראל שינחם, הרי זה דבר ברור, ודבר אחד מדבריו לא ישוב ויקם, ועל כן אף שעדיין אנו נתונים בגולה אנו מקבלים תנחומין על שם העתיד, ובוה אנו מתחזקים בגלות החל הזה דכל העומד לפדות כפדוי דמי.

ודן הן דברי הנביא נחמו נחמו עמי, וכמה אנו מתנחמים, יאמר אליהם, בזה עצמו שהקב"ה אומר לנו נחמו נחמו עמי, והוא הוא אשר הבטיח שינחם אותנו, והו נחמתנו, ובוה אנו מתחזקים ומתנחמים על שם העתיד שהקב"ה ירחם עם עמוסים ויגאל אותנו בקרבו. ולזה בא הרמז נחמו נחמו בגימטריא יצחק, לרמז על דברי יצחק אבינו שהמליך טוב על הבוגדים והחוטאים שיועיל להם התשובה מאחר שהבטחת הקב"ה הוא דבר ברור, ומאותו טעם אנו מתנחמים עכשיו על הגאולה שלימה העתידה להיות במהרה.

ובדרך זה יש לומר עוד בענין הנחמה אשר הקב"ה מנחם אותנו, דהנה בשנה זו חל יום חמשה עשר באב בשבת נחמו (ועל פי רוב גם בשאר השנים חל בשבוע אחר שבת נחמו), והנה ביום חמשה עשר באב מתחילין ימי הרחמים והרצון, וצריכים לפשפש במעשים ולעשות הכנה דרבה לימי התשובה הבאים לקראתנו לשלום, ויש לו לאדם להתבונן איך עבר עליו כל השנה ומה שחטא נגד הבוכ"ע ועשה מעשים אשר לא יעשו, הנה ימים באים אשר יצטרכו ליתן דין וחשבון על כל דיבור מעשה ומחשבה שחטאו נגד הבוכ"ע, וידוע מה שאמר ק"ז הרברי חיים זללה"ה שמחמשה עשר באב אינו יכול לישן מחמת שכבר מכינים בעולם העליון כסאות למשפט ליום הדין בראש השנה. ובעוה"ז לב יודע מרת נפשו, ואימה ופחד יאחו לב האדם כאשר מתבונן במעשיו אשר עשה שחלילה לא ידחה מן הקדושה, דנראה ונדהה אינו חוזר ונראה. אכן בשבת נחמו יש לנו נחמה שלעולם אין אנו נדחים מן הקדושה, וראיה לזה הוא ממה שהקב"ה מנחם את בני ישראל, ובני ישראל מקבלים תנחומין על שם העתיד, דבדבר התלוי ביד הקב"ה אמרינן כל העומד לפדות כפדוי דמי, כי מי מעכב על ידך, וכמו כן כיון שלעתידי יערה הקב"ה עלינו רוח טהרה ממרום וישבו כל ישראל בתשובה שלימה, על כן נחשב כבר עכשיו כאילו עשו תשובה, ולעולם לא נדחו מן הקדושה, וזהו ענין התנחומין מה שהקב"ה מנחם את בני ישראל, נחמו נחמו עמי יאמר אליהם, ודבריו יתברך הם נצחיים.

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

ב

עוד יש לומר בדברי הנביא נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, דברו על לב ירושלים וקראו אליה כי מלאו צבאה כי נרצה עונה כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה. איתא במדרש (איכ"ר פ"א ס"ז) חטאו בכפלים, דכתיב (איכה א ה) חטא חטאה ירושלים, ולקו בכפלים דכתיב כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה, ומתנחמים בכפלים דכתיב נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, ודקדק רש"י האין מדתו של הקב"ה לשלם לאדם כפלים בחטאו בתמייה.

ויש לפרש הענין בפשטות הדנה כתיב (במדבר כ טו) וירעו לנו מצרים ולאבותינו, ופירש"י מכאן שהאבות מצטערים בקבר כשפורעניות באה על ישראל. ומעתה זהו מה שלקו בכפלים, כי בני ישראל עצמם אשר לקו בחורבן ציון וירושלים ושאר הצרות אשר סבלו באורך שנות גלותם, הרי זה בא להם כדון לעונש על שחטאו ומרו את פי ה', אבל האבות הקדושים מה פשעם ומה חטאתם שיבא עליהם צער זה שיצטערו בצרות בני ישראל. וזה שאמר כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה, כי מלבד הצער אשר בא על בני ישראל מחמת החטא, עוד ניתוסף צער להאבות הקדושים בקבר שמצטערים בצרות בניהם.

אמנם כאשר יעזור השי"ת וישלח לנו הגואל צדק, ואז ינחם את בני ישראל על כל הצרות ועגמת נפש שעברו עליהם במשך שנות הגלות, אז ינחם השי"ת גם האבות הקדושים על צערם שהצטערו עצמן בצרתן של ישראל. וזה שדרש המדרש לקו בכפלים ומתנחמים בכפלים, דמנו שהצער היה בכפלים, כן יהיה הנחמה בכפלים, ולעתה ינחם הקב"ה כל אלו אשר הצטערו עצמם בצרתן של בני ישראל.

ג

ויש לפרש עוד הכתוב נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, על פי מה שהאריך א"ז זלזה"ה בייטב לב (פ' ואחזק) דצערן של בני ישראל במצרים לא היה ראי זה כראי זה, דיש מי שסבל יסורי גלות בעול מסים וארנוניות, ויש מי שסבל בעבודת גופו בחומר ולבנים, ומהם מי שסבל יסורים באבדן מולדתו, ומהם מי שסבל יסורי נפש כי תכבד העבודה לבל ישעה אל עושהו ויחשב עם קוהו, ומהם מי שהיה כראב ונאנח מצערן של ישראל וצער גלות השכינה עמהם כביכול, וכסתיב (ישעיה גו ט) בכל צרתם לו צר, וכהנה וכהנה לא ראי צערו של זה כצערו של זה בעת הגלות, על כן (שמות יג ט) ויאמר ה' החוקר כליות ולב, ראה ראיתי ראיות הרבה, את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שעלתה לפני בשוה שמעתי מפני נוגשיו דייקא, כי ידעתי את מכאובי דייקא בפרטי פרטיות, כל אחד ואחד מה שכואב לו, על כן וארד להצילו וגו' ולהעלותו כפי ערכו לכל אחד ואחד, וכמו כן בחורבן ביהמ"ק, אם כי כולם הרימו קול בכי, עם כל זה ודאי אינו דומה צערו ואבלו בלבד של זה לשל זה. וזה שאמר נחמו נחמו עמי, נחמה בכפלים, כי אינו דומה נחמה של זה לשל זה, דברו הנחמה על לב ירושלים, לפי ערך צער הלב של ירושלים כמו כן תגדל הנחמה והשמחה, עכ"ד.

אמנם נחמה זו יתכן להיות רק על ידי השי"ת, כי הוא החוקר ובוחר כליות ולב לדעת כמה הצטער האדם על חורבן ביהמ"ק, ולפום צערא שנות הגלות יוכה לנחמת השי"ת. ולזה אמר נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, שנחמה זו יהיה על ידי השי"ת בעצמו והוא יאמר נחמו נחמו עמי, והטעם שצריך להיות הנחמה דוקא על ידי השי"ת, כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה, לקו בכפלים, יש שהצטערו עצמו בכפלים על גלות השכינה ועל גלות הפרטי, ואלו מתנחמים בכפלים, דכפי מה שהצטער האדם בגלות ועד כמה נגע ללבו חורבן ביהמ"ק, במדה זו יהיה הנחמה כל אחד לפום דרגא דליה, ולכן נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, שיהיה הנחמה על ידי השי"ת בעצמו שיועד לנחם לאיש כמעשהו.

והשי"ת יעזור שנזכה במהרה שיתקיים יעוד הנביא נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, ונזכה לנחמת ציון וירושלים, השי"ת בבטיח אותנו ובודאי דבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם, כולם יתקיימו במילואם, ואף כי ארכה לנו השעה ונתארך ימי גלותנו, ואע"פ שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבא, וכולנו מצפים ומאמינים כי נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, ואחר כל הצרות שעברו על בני ישראל במשך שנות גלותם בודאי כבר הגיע הזמן אשר ירחם השי"ת על בני ישראל וישלח הגואל צדק וינחם אותנו בפועל ממש, השי"ת יזכינו לראותו. והשי"ת יעזור שנזכה להיות דבוק בתורה ומצות ונזכה לעשות תשובה, ואמרו חז"ל (פנהר"ק דף) דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכאשר יעשו תשובה ירחם הקב"ה על בני ישראל וישלח לנו הגואל צדק, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל והתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

צמצולי הלכה

בירורי הלכות, ערך נוסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראת עיניו על הנה"צ זומ"צ קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דין זכר לחורבן (ב)

א) אמה זו צריך שיהי' כנגד הפתח¹ כדי שיראהו תמיד כשיצא ויבטח ויזכור החורבן ויתאוון עליו,² ויכול להניחו הן בהכותל שהוא נגד הדלת,³ והן בצד הדלת או למעלה מהדלת במקום הפנימי בין הדלת והגג,⁴ ואפילו מחוץ לבית כפרוודור למעלה מהדלת או סמוך להדלת מהגג.⁵

ב) שיעור אמה על אמה הוא 19 אינטשעס על 19 אינטשעס [כשיעור הגרא"ה נאה, דבדון דרבנן הולכין לקולא]⁶ והמדקדקין מחמירין כשיעור החוון איש שהוא לערך 2 פוס על 2 פוס.

ג) אמה זו צריך שיהי' מרובע דוקא, ולא ארוך וצר אע"פ שיהי' אפשר לרבע ממנו אמה על אמה⁷ ואם רוצה להניחו למעלה מהדלת ואין שום שיעור אמה, יכול להשלים האמה על הגג והוי' כדופן עקומה.⁸

ד) גם הזכור בית צריך לשייר אמה, ואפילו שוכרו מונו, אם מסייד לעצמו צריך לשייר אמה⁹ אבל אם הגוי המשכיר מסיידו אין צריך לשייר כלום.¹⁰

ה) מי שסייד ביתו ושכח לשייר אמה, חייב לקלוף הפעינט כשיעור אמה על אמה, [ואפילו אם צוה להפענטער לשייר אמה ולא ציית לו ג"כ יש לקלוף אמה] ואפילו אם קנה בית מסייד, אם המוכר הי' ישראל ונעשה באיסור, חייב הלוקח לקלוף.¹¹

ו) ואם קשה לו לקלוף הפעינט, יקח "פלעסטע" - ונכון שיעור בו קצת BROWN SAND¹² - ומרחנו על הפעינט, והוי' כאילו קלף הפעינט.¹³

=====

¹ שרי"ע (פי תק"ס ס"ף א)

² לשון הלבוש (ס"ף א)

³ כמ"ש השע"ת (ק"א) דבכל דוכתא שכתב הש"ס "כנגד" היינו נוכח, וכ"כ במשנ"ב (ק"ק) וערך השלח (ס"ה) כדעת הפ"א (ב"מ ס"א א"א ק"ק) דמצאנו "כנגד" שפירושו מצד, ובדעת תורה מביא סמוכין לדבריו מדברי

הגר"ע חידושי עיי"ש וכן בתורת חיים (ק"ק) כתב דזה מופל ג"כ דדואה אותו תמיד כשיצא מביתו עיי"ש, וכן השע"ת הגם שהקשה על הפ"א מ"מ העיר דיש מניחים למעלה מן הפתח גבוהה עיי"ש הטעם ומובא גם במשנ"ב (ק"ק) וע"ע בשו"ת משכנות הרועים (ס"ק יח) - מהמאן ר' חיהל מיל זצ"ל אב"ד יעטב י"ד ע"ז הסכנה בחריב לב השאלה וישב ועד חזלים שרבים ושלמים עדיקים אמיתיים שהיו לפנינו נהגו לעשות כהפ"א, ועם נרפס תשובה בענין זה מהגר"ש קלוגר זצ"ל וחסד"ק ג"כ להפ"א עיי"ש באורך. [ונכשיו נרפס החשובה מחדש בספר החיים על א"ח סי' תק"ס]

⁴ כ"כ בתורת חיים (ק"ק) שגם בזה שייך טעם הלבוש שראוהו כל פנים שנגמס, ושכן ראה בכמה בתי ישראל וזכרו שחבריו השערי תשובה (ס"ה ע"ה) והביאור הלכה (ס"ה ע"ה) עיי"ש ד"ה ר"ה ר"ה (ד"ה) דבמילוי דרבנן אין צריך להחמיר כשיעור הצל"ח, וכן פסק הגה"צ הרומ"ץ ש"ש א"א ב"ן ז"ל.

⁵ פ"א (ק"א ס"ד א"א ק"ק) והובא בשע"ת (ק"א) ובכף החיים (ק"ק) - ועיי' ש"א ש"א כתב בן בלשון ס"ק, מ"ב במשכנות זהב כסמ"כ שהספי"ק החליט כל להלכה ע"ש

⁶ כ"כ בשו"ת משכנות הרועים (הנזכר לע"ל - ס"י י"ח) והסכים לזה הגר"ש קלוגר זצ"ל (משכנות הרועים ע"ב) וכתב שיכול לעשות חצי אמה על התקרה עיי"ש, ומוכח שאין להניח "כל" האמה על הגג, אלא צריך להתחיל חצי אמה בדופן ואז שייך לומר דופן עקומה

⁷ פ"א (א"א ק"ק) והובא בשע"ת (ק"ק) ותורת חיים (ק"ק) ובכף החיים (ק"ק) ועי' באורחות חיים (ק"ק) שמציי"ן לשו"ת מגדל השן (ס"י א"א) שמצד להקל במשכיר ע"ש, והיינו דוקא כשה"משכיר" מסייד, אבל כשה"שוכר" מסייד פשיטא ל"י שמחוייב לשייר וכמ"ש הפ"א, ואף כמה שמצד להקל מסיים דמרביר הש"ס נראה דיש להחמיר בענינים אלו ע"ש.

⁸ מ"ג א"א (ק"ק) אפ"ר לומר דהוא עשה מה שמוטל עליו ושוב אינו חייב לקלוף, והוי' כמי שקונה בית מגוי שאין צריך לקלוף, מכ"מ כיון שהוא סיד ביתו ע"י שליח מן סתבר ולא נפטר מחיובו ע"י פשיעת השליח, מש"כ בקנה מגוי שהוא לא סידו כלל, לא נתחייב בשויר אמה.

⁹ כ"כ ב"ח זומ"צ א"א (ק"ק) ומשנ"ב (ק"ק).
¹⁰ היינו SAND הנמכר בחנות אבל לא סתם חול מן הקרקע, שברך כלל לא יתערב היטב, ולא יוכל למרחו על הכותל.

¹¹ בגמרא (ביב"ס ע"ב) ובפוסקים מציעו ג' מינים (א) ט"ט (שהוא תערובת חול וטיט) (ב) סיד שנעטרב בו חול (תק"א ס"ט"ד) (ג) סיד בלי תערובת חול.

ומסקנת הפוסקים כן הוא: סוג א' (ש"ס) אין צריך שידור, כגון אם טח כל ביתו בטיט ולא הניח עליה סיד, אין צריך לשייר אמה על אמה בלא הטיט, וכן אם הטיט סיד על הטיט, משייר אמה על אמה והטיט נראית מתחזק, ובכ"כ (ס"י תק"ק) ביאר הטעם שבטיט א"צ שויר שאפילו ט"ט לבן [משחיר טובא" ורצ"ל שהוא מואס ומגנה הבגין וע"כ א"צ שויר.

סוג ב' שהוא סיד המעורב בו חול יש בוה פלוגתא בגמרא, ולהלכה נקטינן כחכמים שגם בזה א"צ שויר (וכמו שהובא בדברי נשכ"ט הקודם מדברי ה"י ק"א העיב"ן ובי"ד י"ח והש"ס ס"ק"ב ערך השלח ועוד) ופירש"י ב"ה חול, שהטעם ש"א צ"ע שויר הוא משום שתערובת החול בתוך הסיד מכה לבנונו ע"ש וכן מובא בדברי השאלת יעב"ץ (ס"י ע"ב) [ומובא גם בשע"ר תשובה ס"ק"א] "שמקומו ניכר הטיט, שמשחיר נגדו ואיכא הכיזא טובא" וכן מובא מדברי המשנ"ב (ק"ק) שהטעם שתערובת חול מופל מן שום שאינו לבן כ"כ עיי"ש. [ואינו דומה לש"ש המג"א ס"ק"ג דבבב שחור אינו מופל, דדוקא "צבע" אסור שאינו מגונה, מש"כ סיד המעורב בחול מגונה].

סוג ג' (ס"י בלא תערובת חול) בזה תקנו חז"ל לשייר אמה על אמה.

והנה ה"פלעסטער" הנפוץ שרגילין להשתמש בו, הוא המצאה החדשה שאין בו תערובת חול" כלל אלא מאנן שהוא לבן בטבעו [LIMESTONE ונקרא] שמונחין האבנים ודוקאן משה תערובות פלעסטער, ועל כן הוא לבן לגמרי, ועל כן יש להסתפק אי מופל, כיון שבזמננו זהו הטיט, ובהו נתקיים תקנת חז"ל ששייר אמה, ואמ"כ שהוא לבן, ס"ס אינו צויר ואינו משמח הלב, או דלמא דוקא ט"ט הנוטה לשחור מופל וכדברי הבי"ח המופ"א לעיל, אבל ט"ט לבן אינו מנעוהו כ"כ ואינו מופל, וכיון שלא נתברר דין זה בדברי הפוסקים, כתבנו שנכון לערב בו חול ע"י שיכה לבנונו, שזה מופל אפילו בסיד גמור [וכמובא לעיל] וכ"ש בזה.

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוה"ק או אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגלוינונו בלי רשות כתב מהמערכת
הרוצה לנדב ג'ליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845)

Mailng Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950